

کد درس: ۱۱

نام درس: تاریخ علوم پزشکی در دوره اسلامی ۱

پیش‌نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: هدف از ارائه این درس آشنایی با ماهیت پزشکی اسلامی و شاخه های وابسته مثل دندانپزشکی، کحالی و مبانئ پیشگیری از بیماریها است. این آشنایی از طریق بررسی آثار مهمترین پزشکان اسلامی و مطالعه در آراء آنان امکان پذیر است.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- آغاز پیدایش علوم عموماً و علم پزشکی خصوصاً در اسلام.
- مراکز تعلیم و تعلم پزشکی در اسلام و ایران (جندی شاپور و بیمارستان های اسلامی)
- معرفی مراکز تحقیق در پزشکی اسلامی
- ذکر و توضیح تعدادی اصطلاح و واژه فارسی و عربی مربوط به درس
- بررسی آثار بختیشوع، ابن سراجیون و ابن ماسویه
- علی بن ابن طبری و کندی
- خانواده ماسرجیس
- ثابت بن قره و قسطا بن لوقا
- مطالعه آثار رازی
- مطالعه آثار نسوی و ابو سعید جرجانی

منابع اصلی درس:

۱. الاحکام النبویه فی الصناعه الطبییه: ابوالحسن علی بن عبدالکریم الحموی، عنی بتحقیقه الاستاذ هاشم، حافظ السلام، قاهره، ۱۹۵۵.
۲. ادب الطیب: اسحق بن علی الرهاوی، با مقدمه دکتر فؤاد سزگین، فرانکفورت، ۱۹۸۵.
۳. کتاب الاغذیه: اسحاق بن سلیمان اسرائیلی، با مقدمه دکتر فؤاد سزگین، فرانکفورت، ۱۹۸۶.
۴. الاغراض الطبییه و المباحث العلائیه: سید اسماعیل جرجانی، چاپ عکسی، تهران، ۱۳۴۵ ش.
۵. بستان الاطباء و روضه الألباء: محمدرضا الشیبی، مجله المجمع العلمی دمشق، ش ۲، ۱۹۲۳.
۶. تاریخ الاطباء و الفلاسفه: اسحاق بن حنین، متن عربی با ترجمه انگلیسی از فرانز روزنتال، مجله اورینس، ش ۱، ج ۷، ۱۹۵۴.
۷. تاریخ البیمارستانات فی الاسلام: احمد عیسی بک، دمشق، ۱۳۵۷ ق.
۸. تاریخ پزشکی ایران و خلافت شرقی: سیریل الگود، کمبریج، ۱۹۵۱.
۹. تاریخ الحکماء: ابوالحسن علی بن یوسف قفطی، لیبزیک، ۱۹۰۳.

۱۰. تاریخ الطب و الصيد له عندالعرب: سامی خلف حمارئه، قاهره، ۱۹۶۷.
۱۱. التجربه الطبيه: جالینوس، با ترجمه انگلیسی، ریچارد والر، آکسفورد، ۱۹۴۴.
۱۲. تذکره الکحالیین: علی بن عیسی کحال، عنی بتصحیحه الحکیم السید غوث، حیدرآباد دکن، ۱۳۸۳ق.
۱۳. التصریف لمن عجز من التألیف: ابوالقاسم زهروای، به اهتمام س. اسپینک، کالیفرنیا، ۱۹۷۳.
۱۴. تقریر الرازی حول زکام...: فریدون هاو، مجله تاریخ العلوم العربیة، ش ۱، سال ۱، حلب، ۱۹۶۷.
۱۵. تقویم الصحه: ابن بطلان، ترجمه فارسی، به تصحیح دکتر غلامحسین یوسفی، تهران، ۱۳۵۰ش.
۱۶. التیسیر فی المداواه و التبدیر: ابو مروان عبدالملک بن زهر، تحقیق الدكتور میشل الخوری، دمشق، ۱۴۰۳ق.
۱۷. الحمیات: اسحاق بن سلیمان، کمبریج، ۱۹۸۱.
۱۸. تاریخ طب اسلامی: ادوارد براون، تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۳۷ش.
۱۹. رگشناسی یا رساله در نبض: ابوعلی سینا، با مقدمه سید محمود مشکوه، تهران، ۱۳۳۰ش.
۲۰. طب اسلامی: مانفرد اولمان، ترجمه شده به زبان انگلیسی، ادینبورگ، ۱۹۷۸.
۲۱. برای اطلاع از منابع دیگر مراجعه شود به فهرست منابع کتاب تاریخ و اخلاق پزشکی در اسلام و ایران، تألیف و ترجمه دکتر مهدی محقق، تهران، سروش، ۱۳۷۴ش.
۲۲. دائره المعارف پزشکی جلد ۱ و ۲ (انگلیسی)

Encyclopedia of Islamic Medicine (Dr. Hassan Kamal)

۲۳. تاریخ دامپزشکی و پزشکی - دکتر حسن تاجبخش، جلد ۱ و ۲
۲۴. تاریخ بیمارستانها - دکتر حسن تاجبخش
۲۵. مطرح الانظار فیلسوف الدوله
۲۶. تاریخ پزشکی ایران جلد ۲ - دکتر نجم آبادی
۲۷. تاریخ روابط پزشکی ایران و پاکستان - پروفیسور حکیم نیر واسطی
۲۸. نزهه الارواح و روضه الافراح - شهر زوری
۲۹. تاریخ پزشکی - سید احسان نگرامی
۳۰. رساله فی الاسنان - حسین بن السحاق

شیوه ارزشیابی دانشجو:

۱. آزمون کتبی
۲. ارائه کنفرانسهای علمی در طی دوره
۳. ارائه یک تحقیق علمی (معرفی یک اثر از پزشکان دوره اسلامی)
۴. نظم در حضور
۵. ارائه مقاله در مورد یکی از موضوعاتی که توسط اساتید درس ارائه می شود.
۶. پرسش و پاسخ در ضمن تدریس در طول ترم
۷. نحوه مشارکت دانشجو در کلاس

